

KOTI KAIKILLA 2030

Hyvän elämän lähtökohta

KUOPIO

TAVOITTEET

Asunnottomuus puoleen 2023, KOTI KAIKILLA 2030 – hyvän elämän lähtökohta

LÄHTÖKOHDAT

Koti on yksi hyvän elämän peruslähtökohdista. Ihminen tarvitsee oman kodin voidakseen toimia täysipainoisesti, jaksakseen elämän haasteita sekä selvitäkseen vastaan tulevista ongelmista. Kaikissa tilanteissa olisi ensisijaista varmistaa asuntoasiat.

Kuopion asunnottomuuden ennaltaehkäisyn ohjelma "KOTI KAIKILLA 2030 – hyvän elämän lähtökohta" on luotu Asunnottomuuden ennaltaehkäisyn kuntastrategiat hankkeen koordinoimana. Ohjelmaa on ollut luomassa laaja-alainen paikallinen ja valtakunnallinen verkosto, yhteistyökumppanit ja kokemusasiantuntijat. Ohjelmaa on työstetty yhdessä viiden muun kunnan (Espoo, Jyväskylä, Lahti, Tampere, Vantaa) ja Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARAn kanssa. Kuopion asunnottomuuden ennaltaehkäisyn ohjelman laatimisen aikana on hankkeessa pyritty toteuttamaan erilaisia kokeiluja, joita voidaan käyttää myös jatkossa hyväksi.

Kuopio on ollut mukana Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämisohjelmassa vuosina 2008–

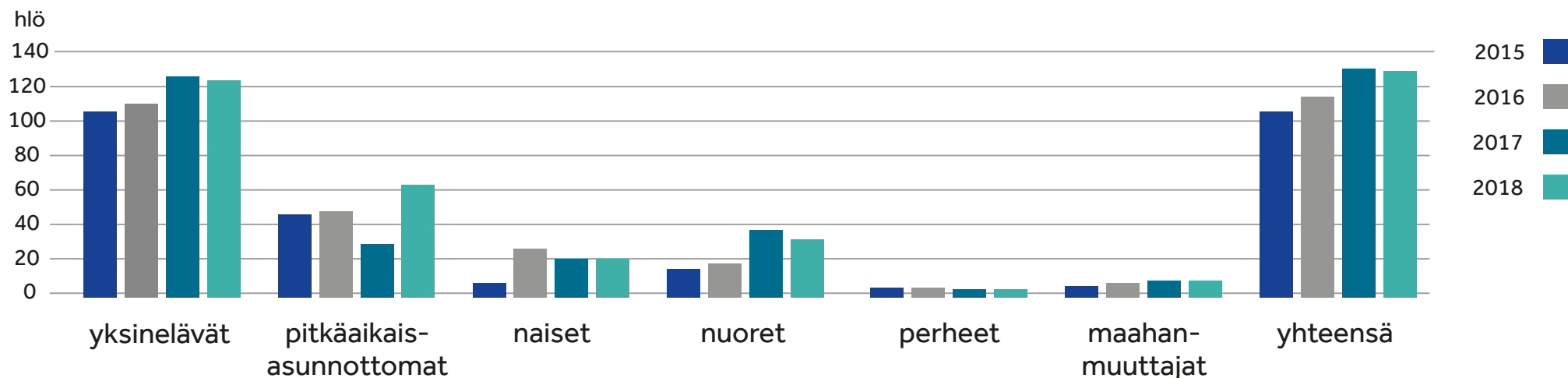
2011 ja vuosina 2012-2015 (Paavo I ja II kaudet) sekä Asunnottomuuden ennaltaehkäisyn ohjelmassa vuosina 2016-2019 (AUNE). Asunnottomuuden ennaltaehkäisyn kuntastrategiat -hanke on osa Asunnottomuuden ennaltaehkäisyn toimenpideohjelma AUNEA. "Koti kaikilla 2030" asunnottomuuden ennaltaehkäisyn ohjelma on merkittävä suunnitelma asunnottomuuden vähentämiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi Kuopiossa. Kuopion ohjelma on pääministeri Juha Sipilän asettaman eriarvoisuustyöryhmän ehdotusten mukainen*).

Asunnottomuuden ennaltaehkäisyn ohjelma ei ole pelkästään kaupungin ohjelma vaan sitä toteuttamassa on monia tahoja. Keskeisiä kumppaneita ovat vuokranantajat, järjestöt, yhteisöt ja kokemusasiantuntijat. Ohjelmaa laadittaessa ei vielä ollut varmuutta maakunta / soteuudistuksen toteutumisesta. Tämän ohjelman kumppaneiksi on tärkeää jatkossa saada myös maakunta ja sote-keskukset.

*) Lähde: Eriarvoisuutta käsittelevän työryhmän loppuraportti Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 1/2018

KUOPION ASUNNOTTOMAT

Lisäksi hyvin monet ovat asunnottomuuden uhan alla olevia.

Luvut ovat poikkileikkaushetkenä vuosittain 15.11. asunnottomana olleet.
Luvuissa mukana vain ne ihmiset, jotka ovat tilastoissa asunnottomia (esim. sosiaalipalveluissa tai vuokra-asuntojonossa).
Osa asunnottomuudesta ei näy lainkaan tilastoissa.
Lähde: Ara Asunnottomuus selvitykset

Asunnottomuuden riskitekijöitä:

- maksuhäiriömerkintä / luottokelvottomuus
- köyhyys
- syrjäytyminen
- vuokranmaksukyvyttömyys / -haluttomuus
- lapsuuden perheolot
- lastensuojelutausta
- laitostausta (vangit, osa sairaalasta kotiutuvista)
- avo- tai avioliiton päättyminen
- päihde- ja mielenterveysongelmat
- neuropsykiatriset erityisvaikeudet
- kouluttamattomuus
- joutenolo ja toimettomuus
- negatiivinen asumishistoria
- yleinen elämäntilanteen puute
- heikko sosiaalinen toimintakyky
- tukiverkoston puute / yksinäisyys
- huonot sosiaaliset suhteet
- peruspalvelujen heikennykset
- etninen tausta
- oikeanlaisen asunnon puute

TAUSTAA

Asunnoton ihminen tarvitsee tutkitusti muuta väestöä enemmän yhteiskunnan palveluja*).

Asunnottomuuteen liittyviä kustannuksia voidaan jaotella seuraaviin luokkiin:

- Vuokrasopimuksen purkautuminen (menetettyt vuokrat, asunnon uudelleen vuokrauksesta aiheutuneet kustannukset, hädöstä aiheutuneet kustannukset, asianajopalkkiot, vuokranantajan hallintokustannukset)
- Väliaikainen asuminen (majoitus asuntolassa, turvakodissa, yöpäivystyksessä)
- Tukipalvelut (sosiaalityöntekijöiden ja muiden tukea antavien työ, neuvonta asuntoloissa ja päiväkeskuksissa)
- Terveyspalvelut (lääkärillä käynnit, ensiapu, sairaalavuorokaudet, mielenterveys- ja päihdeongelmien hoito, kuntoutus)
- Poliisi ja oikeuspalvelut (putkayöt, pidätykset, vankila)
- Mahdollinen uudelleen asuttaminen

Ennaltaehkäisevän työn mittaaminen on vaikeaa, mutta jokainen estetty häätö on arvokas!

*) Lähde: Asunnottomuuden vähentämisen taloudelliset vaikutukset Ympäristöministeriön raportteja 7/11

AE -PERIAATE

”Asunto ensin” on asunnottomuustyön malli, jonka filosofia perustuu asunnottoman henkilön itsenäisen elämän mahdollistamiseen omassa asunnossa. Asunto ensin -nimi tulee siitä, että asunnon hankkiminen on asunto ensin -palveluiden ensimmäinen tehtävä ennen muita tukitoimia. Keskeinen näkemys on, että sosiaalisten ja terveydellisten ongelmien ratkaiseminen ei ole edellytyksenä asumisen järjestämiselle, vaan asunto on edellytys, joka mahdollistaa myös asunnottomana olleen henkilön muiden ongelmien ratkaisemisen.”

(Lähde: <http://asuntoensin.fi/tietoa/asunto-ensin/> 26.4.18)

EUROJA

Ennaltaehkäisevän työn vaikuttavuuden mittaaminen on vaikeaa, niin myös asunnottomuuden ennaltaehkäisy. Alla olevat summat ovat esimerkkejä Kuopiossa toteutuneiden häätöjen, asunnottomien asuttamisen ja erityisasumispalveluja tarvitsevien kustannusvaikutuksista yhteiskunnalle.

Yhden pitkäaikaisasunnottoman asuttaminen säästää laskelmien mukaan yhteiskunnalle noin 15 000 €/v*).

Kuopion kaupungin omistamien vuokratyöyhtiöiden tilasto 2018:

Niiralan Kulma Oy, Kuopion Opiskelija-asunnot Oy

- häätöjä 92 kpl
- yhden häädön hinnaksi yhteiskunnalle on arvioitu **5 000–15 000 €***)
- kustannukset yhteiskunnalle arviolta **460 000–1 380 000 €**
- Kiinteistö-KYS Oy - ei häätöjä vuonna 2018

Patakukkulan asumispäivystyksen kustannukset oli vuonna 2018 noin **343 000 €**.

Kyse on päivystysluonteisesta palvelusta, jossa asiakasmääriä ei pysty ennakoimaan.

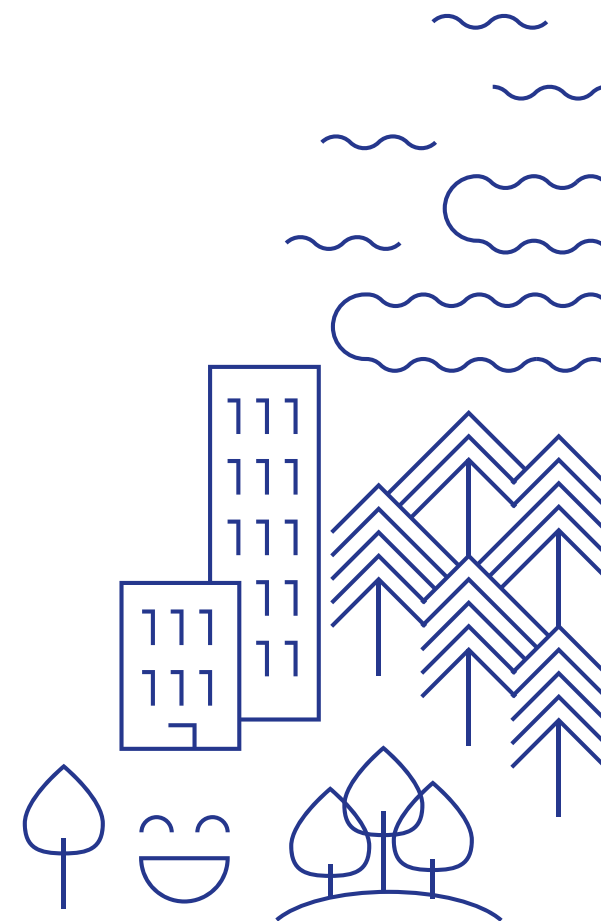
Erityisasumispalveluiden ostopalveluiden summa oli vuonna 2018 **noin 9.6 milj. €**

Vuoden 2018 lopussa (31.12.2018) asiakkaita oli 508 henkilöä.

Aikuissosiaalityöstä oli maksettu vuokratästejä ennaltaehkäisevänä toimeentulotukena vuonna 2017 yhteensä **346 300 €**.

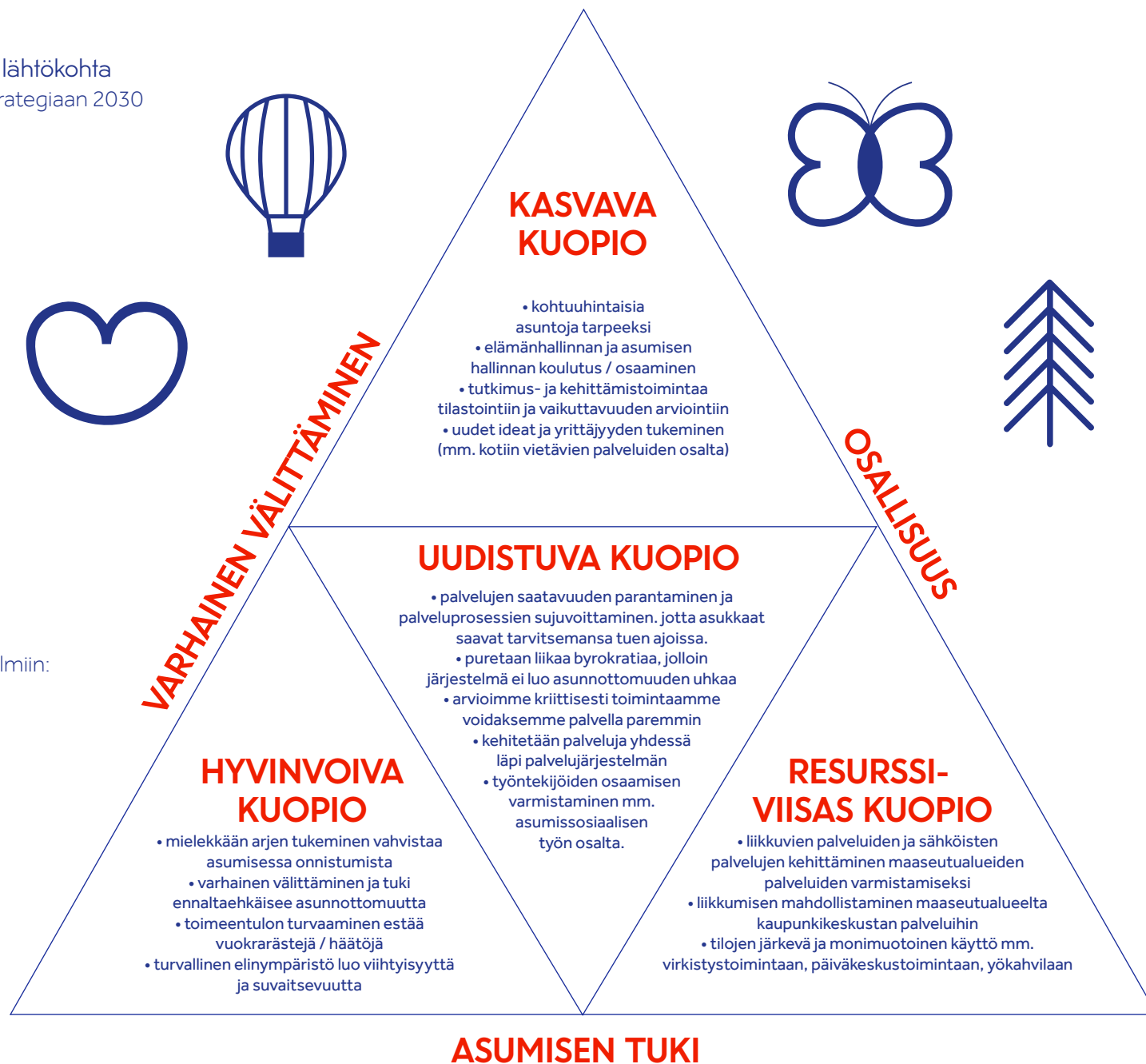
AVAIN Asumisneuvonta kustannussäästö vuonna 2018 oli **158 119–222 519 €**, joista yhtiöiden saatavia 28.019 €.

*) Lähde: Asunnottomuuden vähentämisen taloudelliset vaikutukset, Ympäristöministeriön raportteja 7/11

KOTI KAIKILLA (2030) - hyvän elämän lähtökohta
Ohjelma linkittyminen Kuopion visioon ja strategiaan 2030

Hyvän elämän pääkaupunki
Terveyttä, elinvoimaa ja arjen rikkautta

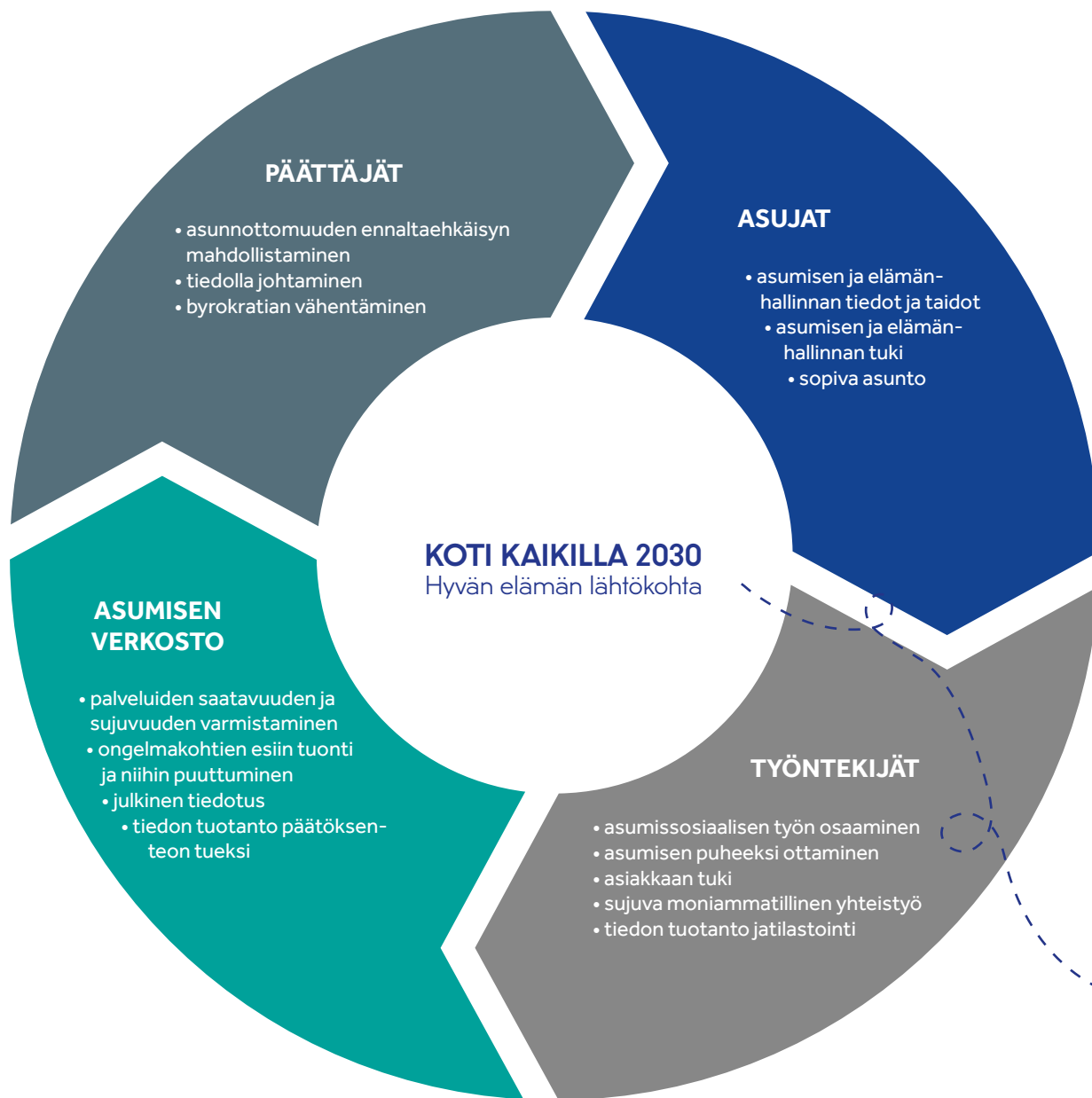

“LUPA TEHDÄ TOISIN”

Liittyminen Kuopion kaupungin muihin ohjelmiin:

- Kuopion kaupungin mielenterveys- ja päihdesuunnitelma 2013-2020
- Ikäystävällinen Kuopio-ohjelma vuosille 2009-2030
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma vuosille 2017-2020
- Kuopion kotouttamissuunnitelma 2016

ENNALTAEHKÄISEVÄ TYÖ LÄPI PALVELUJÄRJESTELMÄN

	TAVOITE	MITEN	KUKA
ASUJAT	<ul style="list-style-type: none"> sopiva asunto asumisen ja elämänhallinnan tiedot ja taidot asumisen ja elämänhallinnan tuki 	<ul style="list-style-type: none"> kohtuuhintaisia ja oikeankokoisia asuntoja asumis- ja talousneuvontaa saatavilla helppo tiedonsaanti mm. nettisivut, chat tukea ja ohjausta saatavilla helposti mm. sosiaali- ja 3. sektori kursseja ja materiaaleja mm. perusopetukseen ja toisen asteen opiskelijoille kotikäynnit riittävä tuki asiakkaan tarpeeseen, mm. palveluasuminen välitystili / edunvalvonta kotiin annettava tuki mielekkään arjen tukeminen mm. työtoiminnoilla, vapaa-aikaan seuranta toimenpiteiden jälkeen turvallinen ympäristö mielenterveys- ja päihdepalveluihin pääsy / terveydenhuolto 	<p>Yli sektorirajojen:</p> <ul style="list-style-type: none"> kunta 3. sektorin toimijat yrietykset yksittäiset työntekijät koulut, oppilaitokset hankkeet kokemusasiantuntijat päätäjät maakunta sote-keskukset "AEE-KOORDINAATTORI"
TYÖNTEKIJÄT	<ul style="list-style-type: none"> asumissosiaalisen työn osaaminen asumisen puheeksi ottaminen asiakkaan tuki sujuva moniammatillinen yhteistyö tiedon tuotanto ja tilastointi 	<ul style="list-style-type: none"> koulutus mm. asumissosiaalisen työn päivät materiaalin hyödyntäminen mm. asuminen puheeksi -lomake asiakkaan toimintakyvyn arviointityökalujen käyttäminen avoin moniammatillinen työskentelyote asiakkaan kanssa yhdessä laadittujen toimenpiteiden toteuttaminen seuranta toimenpiteiden jälkeen kenttätiedon tuotanto asumisen verkostolle ja esimiehille tilastoitavan tiedon kerääminen 	
ASUMISEN VERKOSTO	<ul style="list-style-type: none"> palveluiden saatavuuden ja sujuvuuden varmistaminen ongelmakohtien esiin tuonti ja niihin puuttuminen julkinen tiedotus tiedon tuotanto päätöksen tueksi 	<ul style="list-style-type: none"> palautteen kerääminen asiakkailta sekä työntekijöiltä tilastotietojen kerääminen ja koonti vaikuttavuuden arvioinnin ja tilastoinnin kehittäminen tiedottaminen mm. eri mediat, tapahtumat konsultaatioapu yhteiskehittäminen ja toimintatapojen muutos koulutukset sektorirajojen ja byrokratian vähentäminen vuosittainen tilannekatsaus / toiminnan arviointi asunnottomuuden ennaltaehkäisytoiminnan koordinointi tehdään vuosittainen toimintasuunnitelma asunnottomuuden ennaltaehkäisytoiminnan mukaisesti nimetty asiantuntija työn kokoamiseen, "AEE-KOORDINAATTORI" 	
PÄÄTTÄJÄT	<ul style="list-style-type: none"> asunnottomuuden ennaltaehkäisytoiminnan mahdollistaminen tiedolla johtaminen byrokratian vähentäminen 	<ul style="list-style-type: none"> kohdennetaan resursseja ennaltaehkäisevään työhön tilasto- ja vaikuttavuustiedon seuraaminen konsultoidaan asumisen verkostoa kaupungin strategian ja ohjelmien toteuttaminen varmistetaan kohtuuhintaisten asuntojen riittävyys esim. ARA-rahoitus varmistetaan turvallinen ympäristö tarvittavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut helposti saatavilla sektorirajojen pienentäminen varmistetaan asumisen-/asunnottomuustyö maakuntaudistuksessa 	

SEURANTA

- asumisen verkosto (ja AEE-koordinaattori) luo vuosittain koonnin toimenpiteistä
- valtuustokausittain päivitetään asunnottomuuden ennaltaehkäisyn ohjelmaa

MITTARIT

- kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen tarjonta
- asunnottomien määrä
- asunnottomien määrä erityisryhmittäin
- häätötilastot
- vuokratästäen määrä
- toimeentulotuella maksettujen vuokravelkojen määrä
- asumisneuvonnalla saadut häätöjen ja purkujen estämiset
- erityisasumispalveluiden sijoitukset, kotiin annettavan tuen määrä, omaan asuntoon siirtyvien asumisen onnistumisen seuranta
- asunnottomana vankilasta vapautuvien määrä

Vaikuttavuuden arvioinnin mittareita kehitettävä ja otettava käyttöön.

Lukujen takaa on huomioitava myös inhimillinen puoli!

KOHTI TAVOITETTA–TO DO LIST:

KOTI KAIKILLA (2030) - hyvän elämän lähtökohta

- asumissosiaalisen työn osaamisen lisääminen
- nuorten asumisen tietojen ja taitojen lisääminen
- tukea ja ohjausta saatavilla helposti
- kotiin annettava tuki
- asumis- ja talousneuvonta
- kokemusasiantuntijuuden hyödyntäminen
- tilastotietojen kerääminen ja koonti
- erikseen nimetty asiantuntija työn kokoamiseen, "AEE-koordinaattori"
- kohtuuhintaisia ja oikeankokoisia asuntoja
- tarvittavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut helposti saatavilla
- sektorirajojen pienentäminen

Ohjelman luomiseen osallistuneet:

Asunnottomuuden ennaltaehkäisyn kuntastrategiat, AKU-hanke

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus, ARA

Kokemusasiantuntijat

Kuopion ev.lut. seurakuntayhtymä

Kuopion kaupunki

Kuopion psykiatrian keskus

Kuopion seudun Nuorisoasunnot ry

Kuopio Vamos, Helsingin diakonissalaitos

Niiralan Kulma Oy

Päihdepalvelusäätiö

Rikosseuraamuslaitos

Työterapinen yhdistys

Setlementti Puijola

Sirkkulanpuiston toimintayhdistys ry

Tekman Tuki ry

Turvalinkki ry

Ympäristöministeriö, AUNE-toimenpideohjelma

KUOPIO

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

